

Hallituksen esitys Eduskunnalle vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.

Vuoden 1942 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1944 säädettiin 30 päivänä huhtikuuta 1942 annetulla lailla. Sen mukaisesti valtuutettujen vaalit on toimitettava säädetyssä järjestyksessä 4 tai 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1944. Syynä vaalien siirtämiseen oli, että nykyisen sotamme alkamisen johdosta siirtoväellä ei olisi ollut vaaleissa mahdollisuuksia kunnallisen vaalilain edellyttämien oikeuksiensa käyttämiseen, vaikka Moskovan rauhassa menetetyt alueet olivatkin silloin jo miltei kokonaisuudessaan valloitetut takaisin. Sodan hävitysten ja poikkeuksellisten olojen vuoksi vain osa siirtoväkeä saattoi vielä silloin palata kotikuntiinsa. Lisäksi oli myöskin sodan koko maassa aiheuttama poikkeustilanne luonnollisesti vaikuttamassa vaalien lykkäämiseen suotuisampaan ajankohtaan.

Tämän vuoden loppuun mennessä, johon asti valtuutettujen toimikausi nykyisten säännösten mukaan jatkuu, tulee kuluneeksi kahdeksan vuotta viimeisestä valtuutettujen vaalin toimittamisesta. Tänä aikana valtuustojen kokoonpanossa on tapahtunut huomattavia muutoksia. Kuoleman, paikkakunnalta muuttamisen ja muun syyn takia useimmissa valtuustoissa on nykyisin jäseninä, paitsi vaaleissa jäseniksi ja varajäseniksi valittuja ja määrättyjä, myös paljon edellämainitun kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalin siirtämisestä annetun lain nojalla vaaleissa käytetyistä ehdokaslistoista uusiksi varajäseniksi määrättyjä henkilöitä. Myöskin on tapauksia, joissa kaikkia avoimiksi jou-

tuneita valtuutettujen paikkoja ei ole saatu täytetyiksi viimeksi mainitullakaan tavalla, vaan valtuuston on toimittava vajanaisena.

Kun kuitenkin siirtoväen vaaleihin osallistuminen nytkin olisi hyvin vaikeasti järjestettävissä ja kun useimmilla niillä, jotka suorittavat sotapalvelustaan tai muutoin työskentelevät puolustusvoimien tehtävissä taikka työvelvollisina ei olisi mahdollisuutta vaalioikeuksiensa käyttämiseen ja huomioon ottaen maassa sodan johdosta vallitsevat poikkeusolot, olisi kuluvan vuoden kunnallisvaalit vielä nytkin siirrettävä. Niissäkin kunnissa, joissa valtuusto toimii vajanaisena, voidaan tästä huolimatta asioiden hoidosta toistaiseksi huolehtia. Edellä esitetyistä syistä kunnallisvaalien toimittaminen olisi siirrettävä kuitenkin vain mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, minkä vuoksi uudet vaalit olisi toimitettava vuonna 1945.

Vaalien siirtäminen ehdotetaan toimeenpantavaksi erityisellä poikkeuslailla, niinkuin aikaisemminkin. Lakiin olisi sisällytettävä, samoin kuin edellisillä kerroillakin vaaleja lykättäessä on tapahtunut, säännökset nykyisten valtuutettujen ja heidän varajäsentensä velvollisuudesta pysyä toimissaan 1 päivän joulukuuta 1944 jälkeenkin sekä eräissä tapauksissa valtuutettujen varajäsentien määräämisestä avoimiksi joutuneita valtuutettujen paikkoja täytettäessä ja valtuutettujen lukumäärän lisäämisestä ja valtuustojen täydentämisestä kunnallisen jaoituksen muuttuessa.

Sen johdosta, mitä edellä on lausuttu, annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maalaiskuntain kunnallislain, kaupunkien kunnallislain ja kunnallisen vaalilain edellyttämät varsinaiset valtuutettujen vaalit, mitkä 30 päivänä huhtikuuta 1942 vuoden 1942 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1944 annetun lain mukaisesti olisi toimitettava 4 tai 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1944, toimitetaan 4 tai 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1945, niinkuin kunnallisessa vaalilaissa on säädetty.

2 §.

Valtuutettujen ja varajäsenten velvollisuudesta pysyä toimessaan, kunnes vaalit on 1 §:n mukaisesti toimitettu, on voimassa, mitä kunnallisen vaalilain 47 §:ssä on säädetty.

Jollei soveltamalla kunnallisen vaalilain 43 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä saada kaikkia avoimiksi joutuneita valtuutettujen paikkoja täytetyiksi, tulee viimeksi toimitetun valtuutettujen vaalin keskuslautakunnan vaalilain 38 §:ssä säädettyä järjestystä noudattaen määrätä vaalissa käytetyistä ehdokaslistoista uusia varajäseniä valtuutettujen paikkojen täyttämiseksi. Jollei kaikkia valtuutettujen paikkoja näin

menetellen saada täytetyiksi, toimii valtuusto toistaiseksi vajanaaisena.

3 §.

Jos ennen 1 §:n mukaisesti toimitettavia valtuutettujen vaaleja kunnan aluetta kunnallisen jaoituksen muutoksella laajennetaan, voi valtioneuvosto, milloin olosuhteet siihen aihetta antavat, määrätä, että laajennetun kunnan valtuutettujen luku on lisättävä laissa edellytettyyn määrään. Valtuutettujen lisäpaikat täytetään sellaisilla supistetussa kunnassa viimeksi valituilla valtuutetuilla tai heidän varajäsenillään, jotka ovat siirrettyllä alueella hengillekirjoitettuja, ja siirtyvät nämä valtuutetut tai heidän varajäsenensä kukin aikaisemmin vahvistetun järjestyksensä mukaan laajennetun kunnan valtuustoon. Jollei kaikkia valtuutettujen lisäpaikkoja tällä tavoin voida täyttää, edustaa valtuusto toistaiseksi vajanaaisena laajennettua kuntaa.

Jos edellä mainitulla jaoituksen muutoksella laajennettuun kuntaan on liitetty alueita kahdesta tai useammasta kunnasta, määrää valtioneuvosto, ottaen huomioon eri alueiden väkiluvun, missä suhteessa valtuutettujen lisäpaikat on niiden kesken jaettava.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 1944.

Tasavallan Presidentti

RISTO RYTI.

Sisäasiainministeri *Leo Ehrnrooth.*

**Laki- ja talousvaliokunnan mietintö
N:o 2 hallituksen esityksen johdosta vuoden 1944 varsi-
naisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen
vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.**

Eduskunta on päätöspöytäkirjanottein kuluva helmikuun 8 päivältä lähettänyt laki- ja talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 7. Käsiteltyään asian valiokunta, yhtyen esityksen perusteluihin, ilmoittaa pitävänsä siihen sisältyvää laki-

ehdotusta tarkoitustaan vastaavana ja on sen vuoksi asettunut puoltamaan sen hyväksymistä sellaisenaan. Valiokunta näin ollen kunnioittaen ehdottaa,

että puheena oleva lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1944.

Asian käsittelyyn valiokunnassa ovat otaneet osaa puheenjohtaja Kujala, varsinaiset jäsenet Haga, Heljas, Jern, Kulovaara,

Lahtela, Linna, Luukka, Salmela-Järvinen ja Tukia sekä varajäsenet Heikkilä ja Kekäläinen.

Suuren valiokunnan mietintö N:o 8 hallituksen esityksen johdosta vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.

Suuri valiokunta on, käsiteltyään yllämainitun asian, päättänyt yhtyä kannattamaan laki- ja talousvaliokunnan mietinnössä n:o 2 esitettyä ehdotusta ja ehdottaa siis kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 1944.

**Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen
vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.**

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys N:o 7 vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945, ja

Eduskunta, jolle Laki- ja talousvaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 2, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

vuoden 1944 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1945.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Maalaiskuntain kunnallislain, kaupunkien kunnallislain ja kunnallisen vaalilain edellyttämät varsinaiset valtuutettujen vaalit, mitkä 30 päivänä huhtikuuta 1942 vuoden 1942 varsinaisten kunnanvaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen vaalien siirtämisestä vuoteen 1944 annetun lain mukaisesti olisi toimitettava 4 tai 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1944, toimitetaan 4 tai 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1945, niinkuin kunnallisessa vaalilaissa on säädetty.

2 §.

Valtuutettujen ja varajäsenten velvollisuudesta pysyä toimessaan, kunnes vaalit on 1 §:n mukaisesti toimitettu, on voimassa, mitä kunnallisen vaalilain 47 §:ssä on säädetty.

Jollei soveltamalla kunnallisen vaalilain 43 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä saada kaikkia avoimiksi joutuneita valtuutettujen paikkoja täytetyiksi, tulee viimeksi toimitetun valtuutettujen vaalin keskuslautakunnan vaalilain 38 §:ssä säädettyä järjestystä noudattaen määrätä vaalissa käytetyistä ehdokaslistoista uusia varajäseniä valtuutettujen paikkojen täyttämiseksi. Jollei kaikkia valtuutettujen paikkoja näin

menetellen saada täytetyiksi, toimii valtuusto toistaiseksi vajanaisena.

3 §.

Jos ennen 1 §:n mukaisesti toimitettavia valtuutettujen vaaleja kunnan aluetta kunnallisen jaoituksen muutoksella laajennetaan, voi valtioneuvosto, milloin olosuhteet siihen aihetta antavat, määrätä, että laajennetun kunnan valtuutettujen luku on lisättävä laissa edellytettyyn määrään. Valtuutettujen lisäpaikat täytetään sellaisilla supistetussa kunnassa viimeksi valituilla valtuutetuilla tai heidän varajäsenillään, jotka ovat siirrettyllä alueella henkikirjoitettuja, ja siirtyvät nämä valtuutetut tai heidän varajäsenensä kukin aikaisemmin vahvistetun järjestyksensä mukaan laajennetun kunnan valtuustoon. Jollei kaikkia valtuutettujen lisäpaikkoja tällä tavoin voida täyttää, edustaa valtuusto toistaiseksi vajanaisena laajennettua kuntaa.

Jos edellä mainitulla jaoituksen muutoksella laajennettuun kuntaan on liitetty alueita kahdesta tai useammasta kunnasta, määrää valtioneuvosto, ottaen huomioon eri alueiden väkiluvun, missä suhteessa valtuutettujen lisäpaikat on niiden kesken jaettava.

Helsingissä 25 päivänä helmikuuta 1944.